

DEVİRİM YASALARI

3 Mart 1924 de, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin önemli üç devrim yasası kabul edildi. Bu yasalarla 'Hilafet' kaldırıldı, Şer' iye ve Evkaf Bakanlığı'na son verildi, eğitim ve öğretimde birlik sağlandı.

Saltanat kaldırıldıktan ve Cumhuriyet ilan edildikten sonra Osmanlı Devleti'nden geriye sadece 'Hilafet Kurumu' kalmıştı. Halifelik, padişah Yavuz Sultan Selim'in Suriye ve Mısır'ı ele geçirdiği 1517 yılında Osmanlı hanedanına geçmişti. Osmanlı döneminde babadan oğula kalıyor ve halk üzerinde bir baskı işlevi görüyordu. İslam dünyasında ise önemsizdi. Gerçekte halifeliğin Kuran'da yeri yoktu ve dinsel bir makam olması söz konusu değildi. Çünkü İslam dininde tanrıyla kul arasında bir aracı bulunamazdı. Bu kurum, Cumhuriyet döneminde devrim karşıtları ve saltanat yandaşlarının sığınabileceği bir merkez oluşturacak, çağdaş devlet anlayışıyla çelişecekti. Çıkarılan yasayla halifenin görevine son verildi ve hilafet makamı kaldırıldı. Halife ve Osmanlı saltanatı kökeninden gelen tüm kişilerin ülke içinde oturması yasaklandı. Bu kişiler Türk vatandaşlığından çıkarılarak ülke dışına gönderildi.

Hilafetin kaldırılmasıyla devlet yönetimindeki iki başlılık olasılığı ortadan kalktı. Uluslaşma ve laik devlet yolunda yapılacak köklü değişimlerin önü açıldı.

Çıkarılan ikinci yasayla 'Şer' iye ve Evkaf Bakanlığı' ve 'Genel Kurmay Bakanlığı' kaldırıldı. Bu bakanlıklarla din ve devlet işleri birlikte yürütülüyor, adalet şeriat mahkemelerince dağıtılıyor, dinsel vakıflar ve ordu yönetiliyordu. Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nde ise toplumsal yaşamdaki düzenlemelerle ilgili yasama ve yürütme, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve onun oluşturduğu hükümete aitti. Çıkarılan yasayla din kurumlarının yönetimi için başkent Ankara'da, Başbakanlığa bağlı, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruldu. Başbakanın önerisi üzerine Cumhurbaşkanı'nca atanacak Diyanet İşleri Başkanı, ülke içindeki tüm cami ve mescitler ile buralarda çalışan imam, müftü ve diğer din adamlarını yönetecekti. Bunun yanı sıra vakıf işlerini ulusun gerçek yararına uygun olarak yürütmek üzere yine Başbakanlığa bağlı bir Genel Müdürlük kuruldu. Aynı yasayla Genel Kurmay Bakanlığı da kaldırıldı. Yerine Cumhurbaşkanı'nı temsil etmek üzere, ordunun barış döneminde yönetim ve komutası ile görevli, en yüksek askeri kurum olarak Genel Kurmay Başkanlığı kuruldu. Genel Kurmay Başkanı, Başbakanın önerisi üzerine Cumhurbaşkanı'nın onayı ile atanacak ve görevlerinde bağımsız olacaktı.

Bu ikinci devrim yasasıyla din ve ordunun siyaset dışı bırakılması sağlandı ve laik devlet yolunda önemli bir adım daha atıldı.

Devrimin üçüncü önemli yasası 'Eğitim ve Öğretim Birliği Yasası' idi. Osmanlı döneminde hem dinsel eğitim veren medrese gibi okullar hem de çağdaş eğitim veren kurumlar vardı. Bu ikili eğitim sistemiyle iki türlü insan yetişiyordu. Devrimlerin benimsetilmesi, ulusun düşünce ve duygu birliğinin sağlanması, bu ikiliğin ortadan kaldırılması amacıyla ülkedeki tüm bilim ve öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlandı.

Bu devrim yasasıyla da çağdaşlaşma ülküsü doğrultusunda laik eğitime geçildi.

Anayasamızın 174.maddesiyle, başında Eğitim ve Öğretim Birliği Yasası olmak üzere, devrim yasalarının tümü koruma altına alınmıştır.

Bu devrim yasalarının üzerinden doksan sekiz yıl geçti. Yıllar içinde laik Türkiye Cumhuriyeti'ni yöneten siyasal iktidarlarca yasalarda laiklik ilkesini aşındıran değişiklikler yapıla geldi. Yirmi yıldır ülkemizin yönetiminde Siyasal İslam çizgisini çağrıştıran bir parti bulunuyor. 24 Haziran 2018'de yapılan seçimler sonunda rejim değiştirildi. Demokratik Parlamenter rejimden alaturka Başkanlık rejimine geçildi. Yaşadığımız günlerde yeni rejimin kurumsallaşmasına çalışılmaktadır. Ufukta ise yeniden güçlü Demokratik Parlamenter rejime dönüşün ayak sesleri duyulmaya başlamıştır.

GÜNGÖR BERK

Atatürkçü Düşünce Derneği Danışma Kurulu üyesi